

Härnösands kommun
kommun@harnosand.se

2024-01-30

1 (6)

Dnr-2022:8801

Uppföljningsbeslut

Uppföljning av kvalitetsgranskning av lärares
arbete för att tidigt motverka könsbundna
utbildnings- och yrkesval vid Murbergsskolan i
Härnösands kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av hur lärare arbetar för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval vid Murbergsskolan i Härnösands kommun. Granskningen genomfördes under våren 2023.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen två utvecklingsområden som angetts i beslut den 12 juni 2023.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen för Murbergsskolan senast den 15 december 2023 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Härnösands kommun har inkommit med en sådan redovisning den 28 november 2023.

Beslut efter uppföljning:

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

- Lärarna behöver utveckla sitt arbete med att låta undervisningen genomsyras av ett normmedvetet förhållningssätt.

Huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten på skolenheten.

- Lärarna behöver kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på sin undervisning samt ge eleverna möjlighet att samtala om och reflektera över begränsande könsstereotypa föreställningar.

Ytterligare kvalitetshöjande insatser behövs.

Skolinspektionens samlade bedömning är att ytterligare åtgärder behövs för att höja kvaliteten. Myndigheten förutsätter att huvudmannen tar ansvar för ett fortsatt utvecklingsarbete.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Bakgrund

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande:

- Lärarna behöver utveckla sitt arbete med att låta undervisningen genomsyras av ett normmedvetet förhållningssätt.

Av huvudmannens redovisning framgår att ett utvecklingsarbete har inletts med start i vecka 48 2023. Arbetet innehåller ett antal texter som kollegiet ska läsa vilka omfattar Skolinspektionens beslut, utvalda avsnitt ut Lgr 22 samt ett antal dokument från Skolverket och SKR med bäring på de avsedda utvecklingsområdena. Skolan kommer också att använda en Studie- och yrkesvägledningsplan från huvudmannen. En förstelärare har ett pågående och riktat uppdrag att bistå rektorn i arbetet med att leda kollegialt lärande för all skolpersonal inom pågående utvecklingssatsningar. Under resterande del av läsåret 2023/24 samt under kommande läsår ska förstelärarens fokus ligga på de här identifierade utvecklingsområdena.

Huvudmannen redovisar att vidtagna och planerade åtgärder förväntas få följande effekter i verksamheten: elever ska känna sig mer inkluderade, könsnormer ska inte begränsa några elever och skolpersonalen ska arbeta proaktivt snarare än reaktivt. Skolpersonalen ska också ges möjlighet att skapa sig en gemensam bild av rådande könsnormer på skolan, både hos sig själva och hos eleverna, samt en bild av hur dessa könsmonster påverkar och begränsar elevernas val i livet. Lärarna ska uppnå en gemensam normmedvetenhet kring förhållningssätt, undervisning och språk, över vilken de fortlöpande ska reflektera, dels enskilt, dels tillsammans.

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete även behövde inledas inom följande:

- Lärarna behöver kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på sin undervisning samt ge eleverna möjlighet att samtala om och reflektera över begränsande könsstereotypa föreställningar.

Av huvudmannens redovisning framgår att flera insatser gjorts och ska göras för att öka närvaron av studie- och yrkesvägledning i undervisningen inklusive att titta på könsmonster i yrkeslivet.

Huvudmannen redovisar att planerade åtgärder inom studie- och yrkesvägledningsområdet bland annat förväntas få till följd att eleverna erbjuds en mer genusmedveten studie- och yrkesvägledning vilken ska leda till större lust att lära då kopplingen mellan eleverna själva och deras framtida yrkesliv ska bli tydlig. De väntar sig också att elevernas val inte ska begränsas av kön eller kulturell och social bakgrund.

Av redovisningen framgår dock inte hur lärarna avser att kontinuerligt anlägga ett jämställdhetsperspektiv på undervisningen eller hur de avser ge eleverna konkreta möjligheter att samtala om och reflektera över begränsande könsstereotypa föreställningar och hur sådana föreställningar påverkar dem.

Bilaga 1: Författningsstöd

Av **1 kap. 5 § skollagen** framgår att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

I den inledande delen av läroplanen för grundskolan (**Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag**) framgår bland annat följande. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.

I grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.1 Normer och värden**) anges att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska bidra till att skolan präglas av jämställdhet och att elever interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet. Det framgår också att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet. Vidare ska lärare specifikt synliggöra och diskutera med elever hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska också planera och genomföra undervisningen så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.

Enligt grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.3 Elevers ansvar och inflytande**) ska läraren verka för att elever oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen. Vidare framgår av grundskolans läroplan (**Lgr 22, 2.6, Skolan och omvärlden**) att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund.

Enligt **2 kap. 29 § skollagen** ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Av förarbetena till skollagen (**Prop. 2009/10:165 s. 278-279**) framgår att den studie- och yrkesvägledningskompetensen inte nödvändigtvis behöver finnas inom den egna skolenheten. Många fristående skolor köper t.ex. in vägledningstjänster. Ett krav på att studie- och yrkesvägledningskompetens ska finnas innebär dock en tydlig markering av huvudmannens ansvar för att eleverna får tillgång till studie- och yrkesvägledning, samtidigt som organisationen även fortsättningsvis är en lokal fråga. I läroplanerna finns både riktlinjer för alla som arbetar i skolan och särskilda riktlinjer för studie- och yrkesvägledare eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter. Enligt förarbetena

speglar detta att både lärare, skolledare och särskilt utbildade studie- och yrkesvägledningsfunktionärer har ett gemensamt ansvar, men delvis olika roller, när det gäller information och vägledning till eleverna om framtida studier och arbetsliv.

I grundskolan läroplan (**Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden**) anges att studie- och yrkesvägledaren, eller den som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning och vara stöd till den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.